

- лонский В.Г. Ожоги: Руководство для врачей. - СПб.: СпецЛит, 2000. - 480 с.
- Порівняльний аналіз ефективності антраю та тіотриазоліну за умов експерименту / В.В. Слишков, Т.С. Сахарова, С.І. Сальнікова та ін. // Ліки. - 1994. - №1-3. - С. 34-38.
- Смуглов Е.П., Кузнецов Н.С., Нескромный В.Н. Возможности коррекции антипротеазного потенциала у больных острой пневмонией // Пульмонология. - 1998. - №2. - С. 71-73.
- Тіотриазолін у комплексному лікуванні хворих на гострі хірургічні захворювання органів черевної порожнини / І.А. Мазур, І.Ф. Сирбу, Н.О. Ярешко та ін. // Ліки. - 1995. - №1. - С. 57-61.
- Byers I.F., Flynn H.B. Acute burn injury: a trauma case report / Crit. Care Nurse. - 1996. - Vol. 16, №4. - P. 55-66.
- Nuclear matrix protein levels in burn patients with multiple organ dysfunction / G. Yamada, S. Endo, H. Nakae, et al. // Burns. - 1999. - Vol. 25, №8. - P. 708-705.
- The experience in the treatment of patients with extensive full-thickness burns / H. Tang, X. Zhaofan, S. Liu, et al. // Burns. - 1999. - Vol. 25, №8. - P. 757-759.

ВЛИЯНИЕ ТИОТРИАЗОЛИНА НА МОРФОЛОГИЮ ЛЕГКИХ КРЫС С ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ ОЖГОВОЙ БОЛЕЗНЬЮ

Тереховская Е.И., Тереховский А.И.

Резюме. В эксперименте на лабораторных крысах доказано, что тиотриазолин, который применяли для лечения ожоговой болезни, способствует сохранению структуры легких.

Ключевые слова: ожоговая болезнь, тиотриазолин, легкие.

MORPHO-FUNCTIONAL FEATURES OF PULMIS IN A SHARP STAGE OF THE BURNS AT TREATMENT OF THIOTRIAZOLINUM IN THE EXPERIMENT

Terehovskaja E.I., Terehovskiy A.I.

Summary. It has been proved, that in the experiment on laboratory rats, thiotriazolinum, which was used for treatment of burns, promotes preservation of the pulmis structure.

Key words: burn trauma, thiotriazolinum, pulmis.

УДК: 616.33-002.44-08

ГЕНДЕРНІ ТА ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕПТИЧНИХ НР-АСОЦІЙОВАНИХ ГАСТРО-ДУОДЕНАЛЬНИХ ЕРОЗИВНО-ВИРАЗКОВИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Чорнобровий В.М., Кириченко О.В., Заїка С.В., Кавка С.О.

Кафедра поліклінічної терапії та сімейної медицини Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова (вул. Пирогова, 56, м. Вінниця, Україна, 21018), Вінницький міський гастроцентр (вул. 1 Травня, 44, м. Вінниця, Україна, 21000)

Резюме. В статті представлені відомості щодо гендерних та вікових особливостей хворих з Нр-асоційованими ерозивно-виразковими захворюваннями дванадцятипалої кишки, рецидивів та сезонності загострень захворювання.

Ключові слова: ерозивно-виразкові захворювання дванадцятипалої кишки, стать, вік, рецидив, сезонність загострень.

Вступ

Пептичні гастродуоденальні виразки (ПВ) належать до актуальних проблем гастроентерології у зв'язку зі значною поширеністю хвороби в Україні. Цією патологією страждає 3,5-12% населення, при цьому 35-47% хворих - працездатного віку, що завдає значний медико-соціальний та економічний збиток державі [Голубчиков, 2000].

Протягом останніх 20 років відбулись суттєві зміни у розумінні природи виникнення цього захворювання. За сучасними уявленнями, провідну роль у виникненні і рецидиві більше 95% усіх дуоденальних виразок і приблизно 70% виразок шлунка відіграють кислотно-пептична агресія і інвазія мікроорганізму *Helicobacter pylori* (Нр), в першу чергу його вірулентних штамів *сagA*, *vacA* та *ісе А*, також велика щільність колонізації [Передерій та ін., 2000]. Нр-інфекція є однією з найбільш розповсюджених бактеріальних інфекцій у людей: приблизно 60% населення земної кулі інфіковано цими мікроорганізмами, особливо в країнах Азії, Африки та Південної Америки вона досягає 90-95%. Розповсюдженість

Нр-інфекції в розвинених країнах Західної Європи, США та Японії не перевищує 50%, а в окремих регіонах Росії її виявлено у 73-91% дорослих. Інфікованість Нр населення України за дослідженнями С.М. Ткача (2000) складала в середньому 78,8%.

У зв'язку з цим змінилися принципи лікування ПВ. Багатоцентрові рандомізовані дослідження, які з позицій доказової медицини доводять вплив антихелікобактерної терапії на звичайний перебіг ПВ, були проведені в різних країнах ще в 90-х роках ХХ ст. Наприклад, в мультицентровому дослідженні Munich Ulcer Trial було вивчено частоту виникнення рецидивів ПВ дванадцятипалої кишки на протязі 5 років після ерадикації Нр. Спостереження показали, що рецидиви за цей час виникли у 9% пацієнтів, у яких була досягнута ерадикація та у 81,7% при збереженні Нр-статусу [Meihlke et al., 1995]. Необхідність проведення не тільки антисекреторної, але й антихелікобактерної терапії знайшла своє відображення в рекомендаціях Маастрихтських консенсусів (1996, 2000, 2005 р.). Однією з основних вимог кон-

Таблиця 1. Розподіл хворих по віковим групам.

Вік хворих	До 20 років	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	Старше 70 років
Кількість хворих	36	63	61	67	71	31	3

сенсусів є ефективність лікування понад 80-85%.

Статистика, яка відображає ситуацію в Україні, свідчить на користь протилежного: з 1990р. по 1999р. захворюваність на пептичну виразку виросла на з 108,2 до 149,8 на 100 тис населення і не має тенденції до зниження [Голубчиков, 2000]. Згідно даних С.М. Ткача [2007], на сьогоднішній день на диспансерному обліку знаходиться приблизно 1млн 500 тис населення України з пептичною виразкою. Вперше вона щорічно реєструється у 70 тис чоловік.

Втім, особливістю ПВ на сучасному етапі є "фемінізація" цієї недуги. Останнім часом спостерігається збільшення захворюваності серед жінок у 2-3 рази. На цей час співвідношення жінки/чоловіки становить 1:2,3 для ПВ шлунка і 1:4,8 для ПВ дванадцятипалої кишки. До 14 років немає явного статевого диференціювання за частотою виникнення ПВ. Постпубертатний період характеризується різким збільшенням захворюваності серед чоловіків. У категорії 21-30 років співвідношення чоловіки/жінки становить 10:1. Починаючи з 40 років, кількість нових випадків захворювання у жінок різко підвищується, що пов'язують з клімактерієм; тоді як у чоловіків спостерігається зменшення захворюваності. Співвідношення п'ятдесятирічних чоловіків до жінок становить 2 до 1, а до 55 років зрівнюється [Нейко, Маковецька, 2002].

Дослідження впливу пори року на перебіг ПВ проводились в 90-х роках ХХ ст. За даними Я.С. Циммермана [1992], для ПВ характерна переважно осіння, рідше весняна сезонність загострень. Існують думки, що на сезонність загострень впливають різкі коливання метеорологічних умов в перехідну пору року (осінь, весна), які чинять несприятливий вплив на нейро-гуморальну систему регуляції функції організму, також, можливо, зміни характеру харчування (надлишок грубої рослинної клітковини в харчовому раціоні восени, дефіцит вітамінів в їжі навесні).

Мета дослідження є проведення статистичного аналізу захворюваності на ерозивно-виразкові пошкодження дванадцятипалої кишки, вивчення їх річної динаміки, вікових та гендерних особливостей даної патології за даними міського гастроцентру м. Вінниці.

Матеріали та методи

Були опрацьовані архівні матеріали за 2006 р. міського амбулаторного гастроцентру, який знаходиться на базі поліклініки №2 м. Вінниці. Ерозивні та виразкові захворювання дванадцятипалої кишки ми вирішили об'єднати в одну групу тому, що дані захворювання мають спільні риси: етіологічні фактори, ло-

калізацію процесу, фармакотерапію, а відрізняються лише за глибиною морфологічного ураження. Критеріями відбору даних були ерозивно-виразкові пошкодження дванадцятипалої кишки, верифіковані на ФГДС та Нр-інфікованість хворих, підтверджена будь-яким із перерахованих методів: ^{13}C - дихальним уреазним тестом, мазком-відбитком, серологічним, швидким уреазним тестом. Хворі були розподілені на вікові групи з інтервалом в 9 років: 1 вікова група - до 20 років, 2 вікова група 21-30; 3 вікова група 31-40 років, 4 вікова група 41-50, 5 вікова група 51-60, 6 вікова група 61-70, 7 вікова група - старше 70 років. У вікових групах проводився розподіл хворих за статтю та за фактом виявлення захворювання (вперше або повторно). Випадки Нр-інфікованості, ерозивних пошкоджень дванадцятипалої кишки за наявності виразкового анамнезу розцінювались як рецидив хвороби. Потім окремо проводився розподіл хворих з ерозивно-виразковими захворюваннями дванадцятипалої кишки за віково-статевими критеріями. Для визначення періоду загострень даного захворювання була проаналізована щомісячна динаміка звернень хворих в гастроцентр.

Результати. Обговорення

Після проведеного аналізу стало відомо, що в міському гастроцентрі за 2006 р. пролікувалось 1962 хворих, із них - 332 мали Нр-асоційовані ерозивно-виразкові захворювання дванадцятипалої кишки, тобто питома вага цих хворих становила 16,9%.

Нами було проведено розподіл хворих за віковими групами, який представлено на таблиці 1. Хворих віком до 20 років було 36, у 2 віковій групі знаходилось 36 хворих, у 3 віковій групі - 61 хворий, у 4 віковій групі - 67 хворих, у 5 віковій групі - 71 хворий, у 6 - 31 хворий, а старше 70 років були 3 хворих. Таким чином максимальна кількість хворих - 71 (21,4%) була віком 51-60 років, а 262 (79%) хворих знаходилось в інтервалі працездатного віку (20-60 років).

З 332 пролікованих хворих було 134 жінки та 198 чоловіків, в цілому співвідношення чоловіків до жінок становило 1,5:1. Далі ми проаналізували статевий склад хворих у вікових групах (рис. 1).

В першій віковій групі кількість чоловіків переважає приблизно в 4 рази над кількістю жінок: 29 проти 7, у групі 21-30 років було 44 чоловіки і 19 жінок, тобто кількість чоловіків була більшою в 2,3 рази.

З 30 років співвідношення 32 чоловіків до 29 жінок (ч:ж) становить майже 1:1. В 4 віковій групі було 40 хворих чоловічої статі і 27 жіночої, і співвідношення ч:ж дорівнювало 1:1,5. Серед хворих віком після 50 років кількість жінок (37), хворих на ерозивно-виразкові захворювання дванадцятипалої кишки, переважає над кількістю чоловіків (34). У віці 61-70 років співвідношення чоловіки: жінки знову становить 1:1, у групі їх було відповідно 16 проти 15. Жінок серед хворих віком

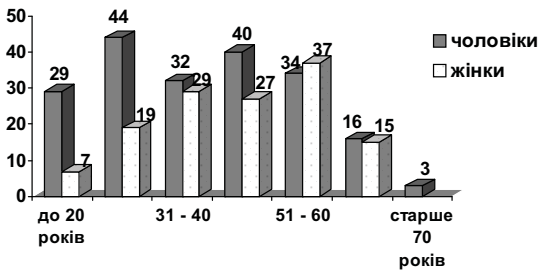

Рис. 1. Розподіл хворих по статі у вікових групах.

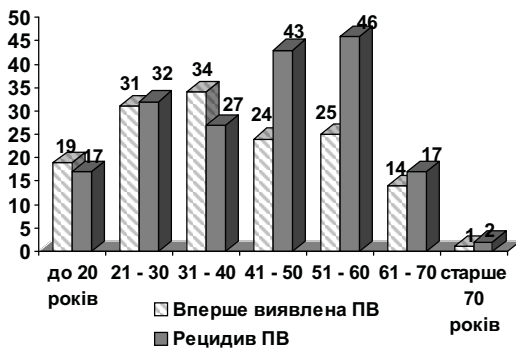
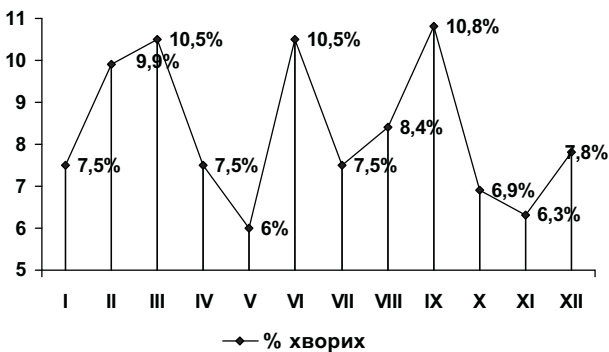

Рис. 2. Первинна захворюваність і рецидив у різних вікових групах.

Примітка. Місяці на таблиці позначено римськими цифрами.

Рис. 3. Сезонні загострення Нр-асоційованих ерозивно-виразкових пошкоджень дванадцятипалої кишки.

після 70 років не було взагалі. Таким чином, з віком спостерігається динаміка зростання кількості випадків даного захворювання серед жінок.

Наступним кроком ми провели розподіл хворих за фактом виявлення захворювання: первинних хворих було виявлено 148 (44,6%), а повторно звернулись для лікування - 184 (55,4%).

Проведений нами детальний аналіз первинної захворюваності і рецидиву (рис. 2) показав, що в першій віковій групі дану патологію у 19 хворих було виявлено вперше і у 17 хворих - повторно, у другій віковій групі первинних хворих було 31, а повторних - 32, з чого виходить, що співвідношення вперше виявле-

них та повторних випадків захворювання в обох групах дорівнює приблизно 1:1. Лише у віковому інтервалі 31 - 40 років кількість випадків вперше виявлених Нр-асоційованих ерозивно-виразкових пошкоджень дванадцятипалої кишки перевищує над кількістю повторних: 34 проти 27. Кількість рецидиву хвороби майже вдвічі переважала над первинними випадками у хворих віком після 40 років: відповідно 37 проти 34. Максимум повторних випадків, 46, ми виявили у групі хворих старше 50 років, в якій було 25 хворих з даною патологією, виявленою вперше. В 6 віковій групі кількість випадків рецидиву захворювання становить 17, а вперше виявлених - 14; в останній віковій групі вперше виявлені і рецидивні випадки становлять відповідно 1 проти 2. Таким чином, в 6 та 7 вікових групах кількість рецидивних випадків незначно перевищує кількість вперше виявлених.

Для визначення наявності або відсутності сезонності загострень Нр-асоційованих ерозивно-виразкових захворювань дванадцятипалої кишки було визначено щомісячну частку даного захворювання (рис. 4).

Щомісячна захворюваність на ерозивно-виразкові пошкодження дванадцятипалої кишки має хвилеподібний перебіг. Максимальна кількість хворих знаходилась в гастроцентрі на денному стаціонарі в березні (10,5%), червні (10,5%) та вересні (10,8%). Отже, сезонність загострень ерозивно-виразкових пошкоджень дванадцятипалої кишки очевидна.

Висновки та перспективи подальших розробок

1. В структурі ерозивно-виразкових захворювань дванадцятипалої кишки питома вага хворих працездатного віку становить 79% і майже вдвічі перевищує відомі дані.

2. Співвідношення кількості первинних випадків захворювання до рецидивів в цілому становить 1:1,2. 48% рецидивів виявлено у хворих 40-60 років.

3. При вивченні гендерних особливостей хвороби слід відмітити, в цілому кількість чоловіків переважає. При вивченні співвідношення чоловіки/жінки по вікових групах ми відзначили різке збільшення кількості випадків вищевказаного захворювання серед жінок після 30 років (співвідношення хворих чоловіків до жінок у віковій групі 31-40 років становить 1:1), а також перевагу жіночої захворюваності над чоловічою після 51 року.

4. Окрім традиційних весняно-осінніх загострень пептичних ерозивно-виразкових захворювань дванадцятипалої кишки виявлено додатковий пік зростання кількості звернень хворих в червні.

Проблема Нр-асоційованих ерозивно-виразкових пошкоджень дванадцятипалої кишки є актуальною, оскільки кількість питома вага випадків рецидиву становить 50%. Наступний етап дослідження має бути спрямований на вивчення Нр-статусу хворих.

Література

- Голубчиков М.В. Статистичний огляд захворюваності населення України на хвороби органів травлення//Сучасна гастроентерол.- 2000.- №1.- С. 17-20.
- Нейко Є.М., Маковецька Т.І. Гендерні та вікові особливості перебігу захворювань травної системи та їх лікування // Лікування та діагностика.- 2002.- №2.- С. 36-44.
- Передерий В.Г., Ткач С.М., Швець О.В. Современные представления о лечении язвенной болезни с точки зрения доказательной медицины // Сучасна гастроентерол.- 2002.- №3(9).- С. 18-20.
- Ткач С.М. Порівняльна ефективність сучасних методів амбулаторного лікування виразкової хвороби: автореферат дисертації доктора медичних наук.- 2000.- С. 28.
- Ткач С.М. Эволюция лечения кислотозависимых заболеваний: от первых антацидов до эзомепразола // Здоров'я України.- 2007.- №7/1.- С. 60-61.
- Циммерман Я.С. // Клинические очерки в гастроэнтерологии.- 1992.- С. 69-102.
- Recurrence of duodenal ulcers during five years of follow-up after cure of Helicobacter pylori infection / S. Mehlke, E. Bayerdoffer, L. Lehn et al. / Europ. J. Gastroenterol. Hepatol.- 1995.- Vol.7.- P. 975-978.

ГЕНДЕРНЫЕ И ВОЗРАСТНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПЕПТИЧЕСКИХ HP-АССОЦИИРОВАННЫХ ГАСТРО-ДУОДЕНАЛЬНЫХ ЭРОЗИВНО-ЯЗВЕННЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ

Чернобровый В.М., Кириленко О.В., Кавка С.В.

Резюме. В статье представлены данные относительно гендерных и возрастных особенностей больных с Hp-ассоциированными эрозивно-язвенными заболеваниями двенадцатиперстной кишки, рецидивов и сезонности обострений заболевания.

Ключевые слова: эрозивно-язвенные заболевания двенадцатиперстной кишки, пол, возраст, рецидив, сезонность обострений.

GENDER AND AGE FEATURES OF THE PEPTIC HP-ASSOCIATED EROSIIVE ULCERAL GASTRO-DUODENAL DISEASE

V.M. Chernobrovyi, O.V. Kyrychenko, S.V. Zaika, S.O. Kavka

Summary. This article is about data of gender and age features of patients with Hp-associated erosive and ulcer disease of duodenum, recurrence and seasons of acute conditions of disease.

Key words: Hp-associated erosive and ulcer disease of duodenum, gender, age, seasons of acute conditions of disease.

УДК: 616-071.3:612:575.191

ДОСЛІДЖЕННЯ АСОЦІАЦІЇ АНТРОПОМЕТРИЧНИХ ТА СОМАТОТИПОЛОГІЧНИХ ПАРАМЕТРІВ З РІВНЕМ ЗАГАЛЬНОГО ХОЛЕСТЕРИНУ СИРОВАТКИ У ПРАКТИЧНО ЗДОРОВИХ МІСЬКИХ ОСІБ ОБОХ СТАТЕЙ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП З НОРМАЛЬНОЮ ТА НИЗЬКОЮ МАСОЮ ТІЛА

Блажівська Г.Й., Андрушко І.І.

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова (вул. Пирогова, 56, м. Вінниця, 21018, Україна)

Резюме. В дослідженні було оцінено асоціацію антропометричних та соматотипологічних показників із рівнями загального холестерину у практично здорових осіб різного віку та статі з нормальною та дещо зниженою масою. Обстеження 131 практично здорової особи віком від 12 до 36 років показало, що домінуюча мезоморфія у юнаків та дорослих осіб чоловічої статі з належною та надлишковою масою являється характерною для можливого формування проатерогеного профілю показників обміну ліпідів. Оцінка розподілу жирового компонента у осіб різних соматотипів як із належною масою тіла, так і при її дефіциті являється доцільною для виявлення юнаків та дорослих осіб чоловічої статі з можливим порушенням ліпідного обміну. Асоціації соматотипа та рівнів загального ХС у осіб жіночої статі не було знайдено.

Ключові слова: загальний холестерин, соматотипи, здорові особи.

Вступ

Формування більшості факторів ризику (ФР) серцево-судинної патології (ССП) та інших мультифакторіальних захворювань відбувається вже на ранніх етапах онтогенезу і мають як генетичну, так і середовищно обумовлену природу. Доведено, що ожиріння та дисліпідемія є чинниками, які прискорюють розвиток атеросклерозу. Зокрема, охоплюючи аналізи родоводів (генеалогій) із чисельними членами з ожирінням та приклади на незалежних зразках загальної популяції доводять причетність поліморфізму загальних простих нуклеотидів та

гаплотипів до розвитку ожиріння у людей, знайдено їх зв'язок з індексом маси тіла [Baessler et al., 2005]. З іншого боку, про причетність гормону росту до ожиріння свідчать дані про позитивний вплив лікування даним гормоном японських пацієнтів з його дефіцитом, а саме, редукування аномальної центральної акумуляції жиру через 24 тижні, зниження у них рівнів загального ХС та ХС в ЛПНЩ [Chihara et al., 2006].

Існує низка досліджень, що доводять вплив середовищних факторів, як визначальних в поширенні зайвої